

Sygn. akt II Ca 155/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Sławomir Buras (spr.)**

Sędziowie: **SSO Barbara Dziewięcka**

SSO Teresa Strojnowska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Urszula Zielińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 marca 2015 r. w Kielcach

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Starachowicach

z dnia 28 listopada 2014 r., sygn. I C 1197/13

I. zmienia zaskarżony wyrok:

- 1) w punkcie 1 (pierwszym) w ten sposób, że zasądza kwotę 26.861,33 (dwadzieścia sześć tysięcy osiemset sześćdziesiąt jeden 33/100) złotych, zamiast kwoty 51.362,93 złotych i oddala powództwo w pozostałej części,***
- 2) w punkcie 3 (trzecim) w ten sposób, że tytułem zwrotu kosztów procesu zasądza kwotę 1.248 (jeden tysiąc dwieście czterdzieści osiem) złotych, zamiast kwoty 5.812 złotych,***
- 3) w punkcie 4 (czwartym) w ten sposób, że tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych ściąga kwotę 597,50 (pięćset dziewięćdziesiąt siedem 50/100) złotych, zamiast kwoty 1.061 złotych tytułem nieuiszczonych kosztów procesu;***

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od P. S. na rzecz Towarzystwa (...) S.A. w W. kwotę 2.426 (dwa tysiące czterysta dwadzieścia sześć) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 155/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2014 r. Sąd Rejonowy w Starachowicach zasądził od Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz P. S. kwotę 51.362, 93 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2013 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5812 zł tytułem kosztów procesu i orzekł o nieuiszczonych kosztach sądowych.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 29 marca 2013r. w okolicach S. doszło do zdarzenia drogowego, w wyniku którego uszkodzeniu uległ samochód powoda – B. (...). Pojazd sprawcy zdarzenia objęty był ochroną ubezpieczeniową o.c. posiadacza mechanicznego pojazdu udzieloną przez pozwane Towarzystwo. Uszkodzony samochód powoda po zdarzeniu został odholowany do pobliskiego warsztatu samochodowego prowadzonego przez G. P., gdzie stoi do chwili obecnej. Koszty tego holowania w wysokości 231,24 zł poniósł powód. Pozwany dokonał oględzin samochodu i w dniu 30 kwietnia 2013 r. wypłacił powodowi kwotę 14.832,57 zł. Powód nie mogąc naprawić samochodu za kwotę wypłaconą mu przez ubezpieczyciela wynajął samochód zastępczy m-ki A. (...), odpowiadający klasą i wielkością uszkodzonego pojazdu za kwotę 120 zł plus 23 % VAT za dobę, będącą ceną znacznie poniżej średniej ceny najmu takiego samochodu w okolicach miejsca zamieszkania powoda. Za okres od 29 marca do 7 maja 2013 r. powód zapłacił 5.904 zł, za okres od 15 maja do 31 sierpnia 2013 r. kwotę 11.365,20 zł, a za okres od 1 września do 15 listopada 2013 r. kwotę 11.217,60 zł. Konieczność wynajmu samochodu wynikała z potrzeb życia codziennego a także prowadzonej wówczas działalności gospodarczej, do której częściowo był wykorzystywany uszkodzony samochód. Według opinii biegłego J. C., z której płynące wnioski Sąd Rejonowy podzielił w całości, technologicznie uzasadniona naprawa samochodu przy zastosowaniu części oryginalnych kategorii „o” i „Q „ stanowi koszt rzędu 37.477,46 zł. Czas technologicznie niezbędny do tej naprawy wynosi 10 dni, a uzasadniony procesem likwidacji szkody i czasem naprawy samochodu, maksymalny okres najmu samochodu zastępczego nie powinien przekraczać 27 dni.

W tych okolicznościach faktycznych Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne w świetle art. 34 ust. 1 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zw. z art. 361§1 k.c. Sąd uznał, że do przywrócenia pojazdu do stanu poprzedniego w rozumieniu art.363 k.c. uzasadniona jest naprawa przy użyciu części oryginalnych, stanowiąca wydatek rzędu 37.477,46 zł. Sąd przyjął, że w ramach naprawienia szkody mieści się obowiązek zwrotu poniesionych wydatków za najem pojazdu zastępczego przez cały okres wskazany w pozwie, bowiem wypłacona powodowi w toku postępowania likwidacyjnego kwota na naprawę uszkodzonego samochodu była niewystarczająca i okres likwidacji szkody wydłużał się bez winy powoda. Na zasądzoną przez Sąd Rejonowy na rzecz powoda kwotę 51.362,93 zł złożyły się kwoty: 22.644,89 zł tytułem różnicy pomiędzy kwotą wypłaconą przez ubezpieczyciela a wyliczoną przez biegłego jako uzasadniony koszt naprawy (37.477,46 zł- 14.832,57 zł) oraz wynikające z faktur kwoty z tytułu najmu samochodu i jego holowania: 5904 zł, 11.365,20 zł, 11.217,60 zł i 231,24 zł.

O odsetkach ustawowych Sąd orzekł na podstawie art.481 k.c. przyjmując, że pozwany pozostawał w zwłoce najdalej od dnia 1 maja 2013 roku, bowiem powód już w trakcie postępowania likwidacyjnego wielokrotnie domagał się od pozwanego likwidacji szkody poprzez pokrycie kosztów najmu samochodu zastępczego .

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art.98 k.p.c., przyjmując, iż powód wygrał sprawę w 95 % i w takiej proporcji należy mu się zwrot kosztów procesu t.j. w kwocie 5.812 zł. Nieuiszczonymi kosztami sądowymi stanowiącymi nieuiszczoną opłatę od pozwu, od której był w części zwolniony powód, Sąd obciążył pozwanego uwzględniając, że pozwany przegrał sprawę w 95 % a powód z tego tytułu uiszczył kwotę 1500 zł (95% z 2695 zł =2561-1500=1061 zł) .

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w pkt 1) w części zasądzonej od pozwanego na rzecz powoda kwotę 51.362,93 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 maja 2013 r. do dnia zapłaty, ponad kwotę 26.861,33 zł oraz datę początkową naliczania odsetek od zaskarżonej kwoty, w pkt 3) w części zasądzonej od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.812 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu, w pkt 4) w części obciążającej pozwanego kwotą 1061 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych. Zarzucił :

1) naruszenie prawa materialnego t.j.:

-art. 361 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że najem pojazdu przez powoda od 29 marca 2013r. do 7 maja 2013r., od 15 maja 2013r. do 31 sierpnia 2013r. i od dnia 1 września 2013r do 15 listopada 2013r. pozostaje w normalnym związku przyczynowym ze zdarzeniem z dnia 29 marca 2013r. i tym samym błędne uznanie, że powód w związku z wynajęciem samochodu zastępczego poniósł szkodę w kwocie 28.486,80zł, którą pozwany winien naprawić poprzez wypłatę na rzecz powoda odszkodowania w tej kwocie, zamiast w kwocie 3.985,20 zł,

- art. 354 § 2 k.c. w zw. z art. 361 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie co w konsekwencji skutkowało uznaniem przez Sąd, że okres naprawienia szkody wydłużył się z wyłącznej winy pozwanego, że to wyłącznie pozwany ponosi odpowiedzialność za skutki nienależytego wykonania zobowiązania, gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że powód dopiero na skutek pisma pozwanego z dnia 7 maja 2013r. zgłosił pozwanemu w dniu 8 maja 2013r. szkodę z żądaniem zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego oraz zakwestionował sporządzony przez pozwanego kosztorys naprawy uszkodzonego pojazdu, żądał wypłaty odszkodowania zgodnie z tym kosztorysem,

-art. 481 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że pozwany pozostaje w zwłoce z zapłatą powodowi odszkodowania w kwocie 28.486 80 zł tytułem zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego, gdy w rzeczywistości powód dopiero w dniu 8 maja 2013r. zgłosił pozwanemu szkodę z żądaniem zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego w kwocie 5 904 zł,

2) naruszenie prawa procesowego :

-art.233 k.p.c. poprzez nierozważenie wszechstronnie zgromadzonego materiału dowodowego co doprowadziło Sąd Rejonowy do wysnucia błędnego wniosku, że: koniecznym i ekonomicznie uzasadnionym okresem najmu pojazdu był najem samochodu zastępczego w dniach: od 29 marca 2013r. do 7 maja 2013 r., od 15 maja do 31 sierpnia 2013 r., od 1 września 2013 r. do 15 listopada 2013 r. i powód poniósł z tego tytułu szkodę w kwocie 28.486,80 zł z tytułu najmu pojazdu zastępczego, którą pozwany winien naprawić,

-sprzeczność istotnych ustaleń Sądu Rejonowego z treścią zgromadzonego materiału dowodowego i przyjęcie, że powód zapłacił na rzecz wynajmującego pojazd zastępczy czynsz za najem pojazdu w kwocie 28.486,30 zł, że koniecznym i ekonomicznie uzasadnionym okresem najmu pojazdu zastępczego przez powoda był najem w okresie: od 29 marca 2013r. do 7 maja 2013r., od 15 maja 2013r. do 31 sierpnia 2013r., od 1 września 2013r. do 15 listopada 2013r.

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonej części, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Zgodzić się należy ze skarżącym, że Sąd Rejonowy poczynił nieprawidłowe ustalenia faktyczne co do rozmiaru szkody jaką poniósł powód w wyniku zdarzenia z dnia 29 marca 2013 r., przyjmując, że obejmuje ona także koszty najmu pojazdu zastępczego za okres przekraczający 27 dni.

Skarżący nie podważa tego, że jego odpowiedzialność z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje również celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011r., sygn. akt III CZP 5/11, OSNC z 2012r., Nr 3, poz. 28). Nie kwestionuje również wysokości przyjętej stawki dobowej za najem pojazdu zastępczego (120 zł + VAT), a jedynie uważa, że okres najmu pojazdu zastępczego przekraczający 27 dni został niezasadnie wydłużony.

Wymaga podniesienia, że koszty najmu samochodu zastępczego obejmować mogą tylko okres konieczny i niezbędny do naprawy pojazdu i nie można rozciągać ich na cały faktyczny okres naprawy samochodu (por. wyr. SN z dnia 5

listopada 2004 r., sygn. akt II CK 494/03, Lex nr 155121). W okolicznościach niniejszej sprawy z opinii biegłego J. C. (2) wynika, że całkowity okres wynajmu samochodu niezbędny do załatwienia formalności związanych z likwidacją szkody oraz naprawą uszkodzeń w pojeździe powoda wynosi 27 dni. Słuszny jest zatem zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art.233 k.p.c. poprzez dokonanie ustaleń faktycznych sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego (opinią biegłego) i przyjęcie, że korzystanie z pojazdu zastępczego było zasadne przez cały okres wskazany w pozwie (od 29 marca do 15 listopada 2013 r.) i stanowi szkodę pozostającą w normalnym związku przyczynowo skutkowym ze zdarzeniem.

Nie sposób podzielić argumentacji Sądu, iż powód nie dysponował wystarczającymi środkami finansowymi na naprawę pojazdu, która według szacunku biegłego wynosi 37.477,46 zł. Należy zważyć, iż poszkodowanemu w dniu 30 kwietnia 2013 r. zostało wypłacone odszkodowanie w kwocie 14.832,57 zł, dysponował dochodem z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej (za rok 2012 r. wynosił 19.800 zł), dochodem z tytułu zasiłku z ZUS-u w kwocie 800 zł miesięcznie, środkami w kwocie 27.000 zł z tytułu kredytu odnawialnego oraz otrzymał darowiznę od matki w kwocie 9.000 zł. Takiemu założeniu przeczy przede wszystkim to, że powód w przeciągu kilku miesięcy (od kwietnia do listopada 2013 r.) na najem pojazdu wydatkował środki pieniężne w łącznej kwocie 28.486,80 zł, które mógł przeznaczyć na naprawę uszkodzonego samochodu. Powód jak wynika z jego twierdzeń do tej pory nie naprawił pojazdu i w dalszym ciągu korzysta z najmu pojazdu zastępczego płacąc z tego tytułu znaczne kwoty (około 4500 zł miesięcznie) . Okoliczność, że świadczenie z tytułu odszkodowania zostało wypłacone w wysokości niepokrywającej w pełni kosztów naprawy nie może być uznane za okoliczność wyłączającą możliwość naprawy samochodu wcześniej. Powód mógł bowiem skorzystać z możliwości naprawy, której koszt na podstawie umowy pozwanego z zakładem naprawczym pokryłby bezpośrednio pozwany. Wymaga podkreślenia, że obowiązkiem poszkodowanego jest użycie dostępnych mu środków w celu zapobieżenia szkodzi lub zmniejszenia jej rozmiarów (art. 826 § 1 k.c.). Zaniechanie tego obowiązku (umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa) skutkuje zwolnieniem ubezpieczyciela od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu (art. 826 § 3 k.c.). W kontekście zgłoszonego roszczenia, czynności powoda zmierzające do ograniczenia szkody lub jej zapobieżenia winny zatem obejmować zminimalizowanie kosztów związanych z korzystaniem z pojazdu zastępczego. Powód winien więc uwzględnić słuszny interes zakładu ubezpieczeń, który będzie rekompensował szkodę i ewentualnie pokrywał inne koszty pozostające w adekwatnym związku przyczynowym ze szkodą i w konsekwencji unikać działań, które generują zbędne koszty. Zdaniem Sądu Okręgowego korzystanie przez powoda z pojazdu zastępczego w okresie dłuższym niż 27 dni, do chwili obecnej, świadczy o tym, że powód nie podejmował działań mających na celu minimalizowanie szkody i sam ją zwiększył. Takie zachowanie powoda niewątpliwie stanowiło naruszenie wskazanego wyżej obowiązku dążenia do zmniejszenia szkody (art. 826 § 1 k.c.) i powoduje zwolnienie pozwanego ubezpieczyciela z odpowiedzialności za skutki tego zaniechania (art. 826 § 3 k.c.), tj. za zapłatę odszkodowania obejmującego koszty najmu pojazdu zastępczego za okres przekraczający 27 dni.

Słuszny zatem okazał się zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy prawa materialnego 361 k.c w zw. z art. 354 § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię pojęcia szkody w rozumieniu powyższego przepisu. Argumentacja Sądu co do tego, że obejmuje ona koszty najmu przez powoda samochodu zastępczego przez okres kilkumiesięczny wskazany w pozwie, za który koszty te poniósł prowadziłaby do wniosku, iż zakład ubezpieczeń winien zwracać poszkodowanemu wszelkie koszty najmu pojazdu zastępczego bez względu na to, czy zostały one poniesione celowo, bez możliwości weryfikacji ich niezbędności. Takie rozumienie zasady pełnej kompensacji szkody nie tylko mogłoby prowadzić do wielu nadużyć (np. przedłużanie przez warsztat naprawy pojazdu w sytuacji, gdy warsztat ten świadczy również usługi związane z najmem pojazdu), ale również pozostaje w sprzeczności z ugruntowanym stanowiskiem orzecznictwa, zgodnie z którym zwrot ma dotyczyć nie wszelkich poniesionych przez poszkodowanego wydatków na najem pojazdu zastępczego, ale wydatków niezbędnych i celowych. Poszkodowany jest obowiązany do podjęcia działań, mających na celu minimalizowanie szkody. Oznacza to, że zapłacony przez powoda czynsz najmu pojazdu zastępczego za okres przekraczający 27 dni nie stanowił szkody, której naprawa winna obciążać ubezpieczyciela. W tej sytuacji na szkodę powoda składają się koszty naprawy (22.644,89 zł), koszty holowania (231,24 zł) oraz koszty z tytułu czynszu za najem pojazdu przez okres 27 dni (27 x 147,60 zł) wynoszące 3.985,20 zł. Powodowi przysługuje od ubezpieczyciela odszkodowanie w łącznej kwocie 26.861,33 zł.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art.386 §1 k.p.c zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 26.861,33 zł, zamiast kwoty 51.362,93 zł i oddalił powództwo w pozostałej części (pkt I ppkt 1).

Konsekwencją zmiany wyroku co do świadczenia głównego jest również zmiana postanowienia o kosztach procesu za I instancję. Z kwoty 51.362,93 zł stanowiącej wartość przedmiotu sporu, uwzględniono bowiem ostatecznie kwotę 26.861,33 zł, a zatem powód wygrał sprawę w około 50 % i w tej wysokości obrona pozwanego okazała się skuteczna. Z racji jednak na znaczące różnice w wysokości kosztów procesu poniesionych przez każdą ze stron, nie zachodziła podstawa do ich wzajemnego zniesienia i Sąd Okręgowy je stosunkowo rozliczył. Koszty procesu jakie poniósł powód wyniosły 6117 zł (wynagrodzenie pełnomocnika -3600 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa -17 zł, opłata od pozwu- 1500 zł , zaliczka na poczet opinii biegłego - 1000 zł). Koszty pozwanego wyniosły 3617 zł (wynagrodzenie pełnomocnika -3600 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa -17 zł). Pozwany powinien zatem zwrócić powodowi kwotę 3056 zł (6117 x50 %), zaś powód pozwanemu kwotę 1808 zł (3617 zł x 50 %). Wzajemna kompensacja obu roszczeń prowadzi zatem do zasądzenia na rzecz powoda kwoty 1248 zł (3056 zł- 1808 zł). W tym zakresie zaskarżony wyrok w pkt III (trzecim) Sąd Okręgowy zmienił (pkt I ppkt 2).

Zmianie podlegało również zawarte w punkcie IV (czwartym) wyroku rozstrzygnięcie o nieuiszczonych kosztach sądowych. Stanowiła je kwota 1.195 zł jako część opłaty od pozwu, od której uiszczenia powód był zwolniony (2695 zł - 1500 zł). Pozwany tymi kosztami winien być obciążony w połowie, czyli w kwocie 597,50 zł, o czym Sąd Okręgowy orzekł w punkcie I (pierwszym) ppkt 3 wyroku.

Apelacja dalej idąca nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że datą początkową od której należy zasądzić odsetki za zwłokę jest 1 maja 2013 r. Zauważyć należy, że w aktach szkodowych ubezpieczyciela znajduje się w protokół zdawczo -odbiorczy pojazdu zawierający informację, iż powód odebrał pojazd zastępczy m-ki A. (...) w dniu 29 marca 2013 r. Ubezpieczyciel jeszcze przed wypłatą powodowi odszkodowania t.j. przed dniem 30 kwietnia 2013 r, miał wiedzę, że powód korzysta z pojazdu zastępczego, a tym samym, że koszty z tego tytułu również składają się na szkodę powoda, którą zgłosił niezwłocznie po zdarzeniu. Zgodnie z art.817 k.c. licząc trzydziestodniowy termin na wypłatę odszkodowania od dnia zgłoszenia szkody uznać należy, że powód w dacie 1 maja 2013 r. był w zwłoce również co do wypłaty odszkodowania za najem pojazdu zastępczego.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. apelację w tej części oddalił, o czym orzekł w punkcie II (drugim) wyroku .

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na mocy art.100 k.p.c. mając na względzie to, że apelacja pozwanego została oddalona jedynie w bardzo nieznacznym zakresie (co do daty odsetek ustawowych należnych od świadczenia głównego). Sąd Okręgowy zasądził zatem od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.426 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Złożyła się na nie opłata od apelacji w kwocie 1226 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w kwocie 1200 zł, której wysokość wynika z §6 pkt 5 w zw. z §12 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu(Dz.U.2013.490 j.t.) .

SSO T. StrojnowskaSSO Sł. BurasSSO B. Dziewięcka